

Approvat l-alfabett Malti standard...

Wara xhur ta' hidma mill-kummissjoni speċjali, l-alfabett Malti standard ġie approvat u ppubblikat. L-għan ewlieni huwa li jkompli jhajar lin-nies jiktbu dejjem iktar bil-Malti.

L-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti

Quddiem mix-xellug

Ġużè Darmanin Demajo, Mons. Karm Psaila,
Ġużè Muscat Azzopardi, Ġanni Vassallo,
Ninu Crémona

Wara mix-xellug

Ġużè Micallef, Rogantin Cachia, A.M. Borg,
Frangisk Saver Caruana, Ġużè Micallef Goggi

L-alfabett Malti jikkonsisti f'29 ittra inklużi ħ, ġ, ż u gh. It-tielet ittra hija ċ.

It-18 ta' Diċembru 1921 huwa l-jum li fih ingħatajna l-ewwel alfabett standard tal-lingwa Maltija. Dan isegwi t-twaqqif ta' dik magħrufa bħala l-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti f'it iktar minn sena ilu. Fil-passat saru diversi tentattivi biex jinholq alfabett standard tal-lingwa Maltija fosthom ta' Mikiel Anton Vassalli. Il-ħsibijiet tiegħu ġew ippubblikati fl-1790 bl-isem 'Alfabett Malti'. Kienu saru wkoll diversi tentattivi oħra fis-seklu l-iehor, speċjalment mix-Xirka Xemija. Dawn il-proposti ġew ipprezentati minn Annibale Preca u kienu ntlagħhu pjuttost tajjeb.

L-alfabett Malti standard, li ġie ppubblikat illum mill-kummissjoni speċjali mwaqqfa mill-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti jinkludi l-ittri ħ, ġ, ż u gh kif ukoll l-ittra ċ. L-istandardizzazzjoni tal-alfabett bħala għodda hija importanti hafna għall-inkoraggiment tan-nies sabiex jithajru jiktbu aktar bil-Malti, apparti li jitkellmuh kif ilhom jagħmlu għal mijiet ta' snin.

18 ta' Diċembru 1921

Il-Malti jsir lingwa uffiċjali ta' Malta...

Ittri uffiċjali ppubblikati llum iddikjaraw l-Ingliż, il-Malti u t-Taljan bhala l-lingwi uffiċjali tal-gzejjer Maltin. Bdiet ukoll hidma sabiex titfassal ortografija standard tal-lingwa Maltija.

Il-Berġa t'Avverna, li sservi bhala sede tal-Qrati tal-Ġustizzja

L-Ingliż se jkun il-lingwa tal-amministrazzjoni, waqt li l-Malti sar il-lingwa tal-Qrati tal-Ġustizzja.

Is-16 t'Awwissu 1934 se jibqa' mfakkar bhala data importanti fl-istorja tal-lingwa Maltija, hekk kif ittri uffiċjali ppubblikati llum iddikjaraw il-lingwa Maltija bhala wahda mil-lingwi uffiċjali ta' dawn il-gzejjer flimkien mal-Ingliż u t-Taljan. Dan huwa riżultat tal-ferment ġenerali kkawżat mill-Kwistjoni tal-Lingwa li ilha tqajjem kontroversja għal dawn l-aħħar snin. L-Ingliż se jkun il-lingwa amministrattiva (bi traduzzjonijiet għall-Malti jew għat-Taljan meta meħtieġ). Il-Malti se jkun ukoll il-lingwa ġenerali tal-Qrati tal-Ġustizzja.

Sadattant, qed isiru diskussjonijiet dwar ir-regoli tal-ortografija proposti f'it tas-snin ilu mill-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti. Ir-regoli l-ġodda huma intenzjonati sabiex jiżguraw l-użu korrett tal-Malti miktub filwaqt li jinkoraġġixxu aktar Maltin jiktbu bi lsien art twelidhom. Sorsi qalulna li jinsabu fiduċjużi f'eżitu pożittiv u li dawn ir-regoli jistghu jidhlu fis-seħh f'qasir żmien.

16 ta' Awwissu 1934

Il-Malti jsir il-lingwa nazzjonali...

Artiklu 5 tal-ewwel kapitlu tal-Kostituzzjoni tal-Indipendenza jagħraf il-lingwa Maltija bħala l-lingwa nazzjonali, filwaqt li kemm l-Ingliż kif ukoll il-Malti se jibqgħu l-lingwi uffiċjali ta' dawn il-gżejjer.

L-Arċisqof Mikiel Gonzi jiċċelebra l-quddiesa ta' radd il-hajr fl-arena tal-Indipendenza, il-Furjana
Il-qari kien bil-Malti għall-ewwel darba

Kortesija: Dipartiment tal-Infommazzjoni

Il-Malti se jkun ukoll il-lingwa uffiċjali tal-Qrati u tal-Knisja

Il-Kostituzzjoni tal-Indipendenza tagħraf il-lingwa Maltija u dik Ingliża bħala l-lingwi uffiċjali tal-gżejjer Maltin, u b'differenza mill-Kostituzzjoni tal-1961, din tagħraf lil-lingwa Maltija bħala l-lingwa nazzjonali. Il-kostituzzjoni l-ġdida tagħraf ukoll il-lingwa Maltija bħala l-lingwa tal-Qrati. Fl-istess waqt il-Parlament għandu l-fakultà li jagħzel liema waħda miż-żewġ lingwi uffiċjali għandhom jintużaw fil-proċedimenti tiegħu, bl-għażla naturali tkun dik tal-Malti.

Sadattant, il-Malti sar ukoll il-lingwa uffiċjali tal-Knisja f'Malta u għalhekk se jibda jintuża waqt il-quddies u l-bqija tal-liturġija. Dan sar bis-saħħa tal-Kostituzzjoni 'De Sacra Liturgia' tal-Konċilju Vatikan II, il-Konċilju li kien inawgurat mill-Papa Ġwanni XXIII fl-1962 sabiex jiddiskuti r-relazzjonijiet bejn il-Knisja Kattolika u d-dinja moderna. Fil-fatt, dan ġab miegħu diversi bidliet fil-liturġija.

21 ta' Settembru 1964

Il-Malti jsir lingwa uffiċjali tal-UE...

Is-shubija ta' Malta fl-Unjoni Ewropea nhar l-1 ta' Mejju 2004 wasslet sabiex il-Malti jiġi rikonoxxut bħala wieħed mill-24 lingwa uffiċjali jew lingwa ta' hidma tal-Parlament u tal-Kummissjoni.

Id-diversità lingwistika fil-qalba tal-Unjoni Ewropea. Meħtieġa interpreti.

Il-prinċipju tad-diversità lingwistika huwa punt ewlieni fil-Karta dwar id-Drittijiet Fundamentali fit-Trattat tal-Unjoni Ewropea. Din hija r-raġuni għaliex l-UE tagħraf mhux inqas minn 24 lingwa (il-lingwi tal-istati membri) bħala lingwi uffiċjali jew ta' hidma. B'hekk, bis-shubija ta' Malta, il-Malti sar wieħed minn dawn il-lingwi ta' hidma. L-UE, madanakollu, tagħmel distinzjoni bejn dawn il-lingwi għall-hidma tal-Parlament Ewropew u dawk proċedurali (l-Ingliz, il-Franċiż u l-Ġermaniż) tal-Kummissjoni Ewropea.

L-gharfien tal-Malti bħala lingwa ta' hidma ġab miegħu l-htieġa ta' numru ta' tradutturi u interpreti sabiex jahdmu fi Brussell. Filwaqt li hemm bizzżejjed tradutturi fi hdan l-istituzzjonijiet tal-UE, jidher li hemm nuqqas ta' interpreti kkwalifikati u għalhekk inholqu diversi vakanzi f'dan il-qasam. Dan wassal sabiex diversi istituzzjonijiet edukattivi jhajru studenti biex jagħzlu dan il-qasam ta' studju f'livelli oghla.

1 ta' Mejju 2004